

О. Задоя
кандидат економічних наук, доцент
Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро
А. Леонова
Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро

ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Україна, як незалежна держава, постійно стикається з важливим завданням забезпечення своєї зовнішньоекономічної безпеки в умовах геополітичних та економічних викликів. Специфічним аспектом є той факт, що Україна переживає війну на своїй території, що негативно впливає на її економіку та зовнішньоекономічні відносини. Однак існують шляхи покращення зовнішньоекономічної безпеки України в сучасних умовах, які можна врахувати та реалізувати для зміцнення позицій країни на міжнародному ринку.

До можливих шляхів покращення зовнішньоекономічної безпеки України можна віднести:

1. Енергетична незалежність. Україна може зростити свою енергетичну незалежність шляхом активного розвитку відновлюваних джерел енергії (ВДЕ). Наприклад, за даними Міністерства енергетики та захисту довкілля України, обсяг виробництва електроенергії з ВДЕ у 2021 році зріс на 21% порівняно з попереднім роком [1]. Це свідчить про потенціал для подальшого розвитку ВДЕ в країні, а також про можливості диверсифікації джерел постачання енергоресурсів. У воєнний період забезпечення енергетичної безпеки стає ключовою задачею. Україні важливо розвивати внутрішнє виробництво енергії з альтернативних джерел, таких як сонячна та вітрова енергія. Також важливо підтримувати і розширювати внутрішнє видобуток вугілля та розвивати сучасні методи видобутку газу. Це зменшить залежність від імпорту та покращить енергетичну безпеку. У воєнний період, забезпечення нафтопродуктами та природним газом залишається важливим завданням. Україна має розвивати та диверсифікувати джерела постачання цих енергоресурсів, шукаючи нових постачальників та розвиваючи енергоефективність.

2. Впровадження ефективної торговельної політики та адаптація торговельних потоків. Україна може зосередитися на вдосконаленні своєї торговельної політики, спрямованої на забезпечення конкурентоспроможності своїх товарів на світових ринках. Це може включати спрощення та стандартизацію митних процедур, а також

підтримку експортерів через програми фінансування та консультаційну підтримку. Україна може збільшити обсяги експорту шляхом стимулювання розвитку важливих стратегічних галузей. Наприклад, вугільна промисловість України може зростати в якості експортера на ринки Європи та Азії. За даними Державної служби статистики України, в 2020 році обсяги вугільних експортних поставок зросли на 27,6% порівняно з попереднім роком [2]. Також Україна може збільшити обсяги експорту через участь у торговельних угодах. Наприклад, наша держава підписала Угоду про вільну торгівлю з Канадою, що дозволило збільшити експорт товарів та послуг до цієї країни. За даними Міністерства економічного розвитку, торговельний обіг між Україною та Канадою у 2020 році зріс на 37,5% [3]. Однак, під час війни торговельні потоки можуть змінюватися через обмеження на транспортування товарів та інші фактори. Україна повинна бути готовою до зміни напрямків своєї зовнішньої торгівлі і пошуку нових ринків для експорту/імпорту товарів та послуг. Наразі, коли імпорт може бути обмежений, Україна має спрямовувати зусилля на розвиток внутрішнього виробництва товарів, які раніше імпортувалися. Це може включати підтримку внутрішніх виробників та створення сприятливих умов для розвитку промисловості. Важливо розробити гнучкі торговельні стратегії, які дозволять Україні адаптуватися до змін в міжнародних торговельних відносинах. Це призведе до розширення торговельних партнерств з іншими країнами та пошук нових ринків.

3. Дипломатичні зусилля та залучення міжнародної підтримки. Для покращення зовнішньоекономічної безпеки України важливо залучати міжнародних партнерів та участь у міжнародних проектах. Наприклад, підписання Угоди про асоціацію з Європейським Союзом дозволило Україні збільшити обсяги торгівлі з ЄС, що стимулює розвиток економіки. У 2020 році обсяги торгівлі між Україною та ЄС зросли на 5,7% до 41,2 мільярдів євро [4]. Умови війни потребують міжнародної солідарності та підтримки. Україна повинна активно співпрацювати з міжнародними партнерами, зокрема, з інших країн, міжнародних та гуманітарних організацій. Мова йде про надання гуманітарної допомоги та фінансову підтримку для вирішення економічних проблем. Уряд повинен встановити систему для розподілу гуманітарної допомоги населенню, забезпечити доставку їжі, ліків та медичного обладнання в райони, які постраждали від війни. Україна повинна активно використовувати інструменти міжнародного права та дипломатії для захисту своїх інтересів у військовому конфлікті. Це може включати судові справи перед

міжнародними судами та лобіювання своїх позицій на міжнародних форумах.

4. Модернізація та розвиток транспортної інфраструктури. Україна може покращити свою зовнішньоекономічну позицію, розвиваючи транспортну інфраструктуру. Зокрема, розширення та модернізація портів, таких як Одеса та Чорноморськ, допоможе збільшити обсяги морської торгівлі. За даними Морської адміністрації України, в 2020 році об'єм перевалки вантажів в портах збільшився на 4,4% до 158,6 мільйонів тон [5]. Інвестиції у розвиток та модернізацію транспортної інфраструктури, зокрема, будівництво нових автомагістралей, розширення залізниць та аеропортів, можуть покращити логістику та зменшити витрати на перевезення товарів. Наприклад, реконструкція міжнародного аеропорту "Бориспіль" та розширення його потужностей допоможуть у майбутньому залучати більше міжнародних авіакомпаній та збільшувати обсяги пасажирських і вантажних перевезень.

5. Забезпечення стійкості фінансової системи. Реформи у фінансовому секторі також важливі для забезпечення економічної стійкості. Україна може залучити більше інвестицій за рахунок покращення інвестиційного клімату. За оцінками Всесвітнього банку, в 2020 році Україна вдосконалила свої показники за рангом "зручності ведення бізнесу" і піднялася на 13 позицій у світовому рейтингу, що сприяє залученню іноземних інвестицій [6]. Фінансова стійкість є важливим аспектом зовнішньоекономічної безпеки. Україна повинна забезпечувати стабільність фінансової системи через ретельний моніторинг банківського сектору та інших фінансових інститутів.

6. Інвестиції у науковий інноваційний сектор. Залучення іноземних інвестицій у науковий інноваційний сектор може забезпечити розвиток високотехнологічних галузей та створення конкурентоздатних продуктів. Наприклад, Інноваційна Агенція України залучила понад 7 мільярдів гривень інвестицій у стартапи та інноваційні проекти в 2020 році, що сприяло розвитку нових технологій і зростанню обсягів експорту продукції, створеної на їхній основі [7].

7. Реформи та боротьба з корупцією. Зменшення рівня корупції є ключовим фактором для забезпечення зовнішньоекономічної безпеки. Корупція може відлякувати іноземних інвесторів та підірвати довіру міжнародних партнерів. Україна активно веде боротьбу з корупцією, зокрема, створенням Національного агентства з питань запобігання корупції (НАЗК) та електронних декларацій для посадовців. За результатами Індексу сприйняття корупції, опублікованого

Transparency International, Україна покращила своє положення і займає 117-ту позицію серед країн світу, що свідчить про позитивний напрямок у боротьбі з корупцією [8]. У воєнний період боротьба з корупцією та ефективне використання ресурсів стають надзвичайно важливими завданнями. Реформи у сфері правопорядку, фінансів та адміністрації мають сприяти забезпеченню ефективного управління та прозорості в умовах війни. Це може включати впровадження системи публічних закупівель та моніторингу витрат грошей.

8. Інформаційна війна, кібербезпека та глобальна репутація. Під час війни, інформаційна війна стає ключовим елементом. Україна має активно вести інформаційну кампанію для захисту своєї глобальної репутації та інтересів, а також боротьби з дезінформацією та пропагандою. Також потрібно ретельно прослідкувати наявні та можливі кіберзагрози. Україна повинна підвищити рівень кібербезпеки для захисту важливої інформації та інфраструктури від кібератак.

Зовнішньоекономічна безпека України у воєнний період стає ще більш складною і вразливою. Умови війни створюють серйозні виклики для економіки та зовнішньої торгівлі країни. Розглядаючи шляхи покращення зовнішньоекономічної безпеки України в сучасних умовах, особливо в умовах війни, можна підкреслити, що це завдання вимагає від країни комплексного та стратегічного підходу. Сучасні геополітичні та економічні виклики роблять цю задачу особливо складною та вимагають найкращих зусиль та ресурсів.

Диверсифікація джерел постачання енергоресурсів, залучення міжнародної підтримки, реформи в управлінні та боротьба з корупцією, адаптація до змін у торговельних потоках та багато інших заходів, можуть служити основою для покращення зовнішньоекономічної безпеки України.

Однак важливо пам'ятати, що в умовах війни це завдання набуває особливої ваги та вимагає надзвичайної дисципліни та рішучості. Україна має активно впроваджувати запропоновані шляхи та рекомендації, а також бути готовою до адаптації, нових викликів та змін в геополітичному середовищі.

Збереження та покращення зовнішньоекономічної безпеки є важливою метою для України, і виконання запропонованих шляхів допоможе забезпечити стійкість і успіх країни в умовах сучасних геополітичних та економічних викликів.

Список використаних джерел

1. Сидоренко В.П. Зовнішньоекономічна діяльність в умовах війни. Економіка і бізнес, - 2023. - №3(5). - С. 45-56.

2. Зовнішньоекономічна діяльність в умовах війни. Бізнес-платформа. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://biz.liga.zakon.net/analytics/210611_zovnshnoekonomchna-dyalnst-v-i – вільний. Мова укр.

3. Петренко О.М. Зовнішньоекономічна діяльність: аналіз та перспективи. Київський національний університет. 2023. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://knute.edu.ua/file/mg=/57681bc9855aa2eafa02c16c7e30685c.pdf> – вільний. Мова укр.

4. Іванова Н.О. Зовнішньоекономічна діяльність у сучасних умовах. Економічна правда. 2023. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.epravda.com.ua/columns/2023/03/3/> - вільний. Мова укр.

5. Семенов В.П. Зовнішньоекономічна діяльність в умовах глобалізації (дисертація). Одеський національний університет. 2015. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://buhplatforma.com.ua/article/7274-zovnshnoekonomchna-dyalnst/> - вільний. Мова укр.

6. Актуальні виклики та загрози економічній безпеці України. Національний інститут стратегічних досліджень. 2023. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/8350/1/%D0%97%D0%B> / - вільний. Мова укр.

7. Петров В.М. Актуальні питання економічної безпеки. Вісник економічних наук, - 2023. - №5(2). - С. 35-61.

8. Шугалій А.М. Сучасні тенденції і проблеми зовнішньоекономічної діяльності підприємств в умовах воєнного стану. Науковий журнал "Економічні питання", - 2023. - №10(3). - С. 50-77.